

Protokół

przesłuchania świadka.

Data 21. sierpnia 1946

Prokurator Specjalnego Sądu Karnego w Krakowie, przy ul. Grodzkiej Nr. 52, w osobie Wiceprokuratora raj: Mgr H. Furwickiej z nadaniem protokołanta : H. Wójcik
przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka.

Po przedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie i o treści art. 107 k.p.k. - świadek reznał co następuje:

- Imię i nazwisko : Zapiór Tadeusz
- Wiek: lat 47
- Imiona rodziców: Józef i Bronisława
- Miejsce zamieszkania : Kraków [redacted]
- Zajęcie: księgarz
- Wyznanie : rzym.kat.
- Karalność: niekarany
- Stosunek do stron : obcy

Od początku okupacji aż do roku 1941 t.j. do alikwidowania firmy Gebetner na Rynku pracowałem w tej firmie w charakterze kł. rownika wydawnictw w zakresie technicznym. W okresie tym w niezamowności obserwowałem wszelkie zarządzenia i sposób wykonania, dotyczące ograniczenia księgarskim polskiego. Księgarnstwo od początku podlegało Hauptabteilung Volkspubl.-arung und Propaganda in der Regierung (przy Biurze GG) Referentem dla spraw księgarskich był niejaki Schonfelder kierownikiem całego głównego wydawnictwa był Dr Drescher, cenzorami i wykonawcami konfiskat Jurytko i Śiwica.

W krótki czas po wkroczeniu Niemców do Polski odbyła się pr. rassa rewizja w księgarniach. U Gebetnera i Wołfa dokonał jej ów Dr Drescher i Jurytko, który przez okres 2 tygodni robił dokładny przegląd. Skonfiskowano wówczas wszelkie książki dotyczące, wojenności, mapy, prawnie w ogółności dzieła społeczno polityczne, w przesławnej ilości historię, historię literatury, podręczniki szkolne, przetrzebiono w dużej mierze dzieła powieści dla młodzieży i powieści dla dorosłych, wycofując w supełności autorów żydowskich oraz wszystkie książki o wątkach narodowych. Ponadto skonfiskowano wówczas w zupełności książki angielskie amerykańskie, francuskie, niezależnie od tego jakiej dotyczyła dziedziny życia nawet książki ściśle naukowe. Konfiskowano również wszelkie książki jeżeli wydawcą był żyd. Ponadto skonfiskowano wówczas również utwory muzyczne komponowane przez żydów lub wydawane przez żydów

6
id-
De
B
SI
el
W
d
k
K
A
C
K

względnie zawierające ~~XXXX~~ narodowy charakter, do tego stopnia, że w pierwszych latach nawet konfiskowano utwory ~~X~~ Gopina i Paderewskiego. Później w ciągu wojny w Firsz Gebetner i Wolf Jessoze odbywały się kontrole, których dokonywał przeważnie Jurzyko. W tym okresie likwidowano wszelkie związki kulturalno-oświatowe i wówczas likwidowano księgarnie P.S.D., księgarnie Szkolnicy oraz wyposzczalnię przy związkach Oświatowo kulturalnych. W tym też okresie zamknięto księgarnie żydowskie z wyjątkiem trzech, które zostały pod komisarycznym zarządem, ponieważ likwidowano książki polskie a nie ściśle zniszczono ich zapasy w drukarni Narodowej i w Golineum, która to konfiskata była najbardziej dotkliwa dla kultury i nauki polskiej, ze względu na ilość głównych podręczników szkolnych. Wówczas też aresztowano Dr Zarębskiego kierownika Golineum i Karola Kolaka, kierownika księgarni krakowskiej oraz kierowniczkę mahasynu ~~XXXX~~ i Wolf Till Adę, która umarła w obozie oraz ~~XXXX~~ prof. U.J. Gieszczyka wice Muziana współwłaściciela księgarni.

Wszystkie rozporządzenia dotyczące księgarstwa wychodziły z Hauptabteilung Propaganda przy rządzie GG i kierowane były do księgarstwa polskiego przez zarząd Komisaryczny Związku Księgarzy polskich w Warszawie. W rozporządzeniach tych nigdy nie było powiedziane, jakich książek czy wydawnictw nie wolno drukać w księgarni i sprzedawać a jedynie orientowali się na podstawie rewizji, kontroli i poufnych wywiadów, gdyż w propagandzie mieli oficjalne tajne sprawy, nie tylko do użytku urzędowego.

Jeżeli chodzi o wydawnictwa to przez pierwszy okres mniejszej roku nie było wolno nic wydawać, później z zaawolaniem propagandy wolno było wydawać faktycznie jedynie bajki dla dzieci, oraz praktyczne przepisy J.N.P. o wyrobie miedzi, oświetlenia płam i t.p. oraz zupełnie podręcznicze i ~~XXXX~~ J.N.P. ~~XXXX~~. Najdotkliwiej kwestie ograniczenia ~~XXXX~~ dotyczących książki polskiej odbiły się na nauce studenckiej szkolnej. Podręczniki szkolne zostały skonfiskowane i zniszczone, wydawać nowych nie było wolno tak, że dzieci zostały zupełnie bez książek, zdane są tylko na wydawnictwo propagandy niemieckiej „Ster”. Jessoze przez jakiś czas można było sprzedawać książki rachunkowe i przyrodę a później i to zostało skonfiskowane. W sprawie likwidacji Firsz Gebetner i Wolf w Ryńku odbyło się to ~~XXXX~~ w r. 1941 ~~XXXX~~ się kierownik działu propagandy w księgarstwie Alfredem Wyciem i ze wiadomości kierownika księgarni, że ~~XXXX~~ komisarycznym zarządca. Taki stan trwał około 1 miesiąca, potem komisaryczny zarządca zarządził, że lokal w całym krótkim ~~XXXX~~ na być opróżniony, gdyż on go przejmują jako właściciel i tym, że książki pozwolano sprzed.

P.O.S.S.

Tadeusz Lapiński

Prokurator: *Jurzyko*

Biuro i Archiwum